

Poštovane kolegice i kolege,

Dragi učenici, dragi prijatelji!

S obzirom na činjenicu da ne mogu prisustvovati predstavljanju jedne od zapaženih znanstvenih pedagoških knjiga o učitelju, dopustite mi izraziti nekoliko misli o glavnoj temi.

Bila mi je čast biti urednikom knjige **USPJEŠAN UČITELJ: ANGAŽIRANI PRISTUP PROFESIONALNOM UČENJU** čije su autorice moje cijenjene kolegice prof. dr. sc. Daria Tot i izv. prof. dr. sc. Nevenka Maras. Knjiga je nastala kao rezultat izvrsne suradnje između Akademijina Zavoda u Bjelovaru i Učiteljskog fakulteta u Zagrebu. Takva je znanstvena suradnja i dalje prijeko potrebna.

Znanstveno proučavati učitelja, posebice uspješnog učitelja u isto je vrijeme **lako** i osobito **teško**. Lako je, uvjetno rečeno, zato što su objavljeni brojni radovi o toj temi, posebno oni koji se temelje na znanstvenim istraživanjima i dobroj osobnoj nastavnoj praksi. S druge strane, teško je govoriti što u tim istraživanjima ipak **nema jedinstvene i prihvatljive definicije** pojma uspješan učitelj. Stoga potcrtavam značajan doprinos ove knjige koju predstavljamo u tome jer daje sveobuhvatnu definiciju koja sadrži **bitne odrednice uspješna učitelja**, a on se dokazuje:

- kao profesionalac koji postiže u radu izvrsne rezultate
- kvalitetno poučava i potiče učenike na učenje, on je vođa, mentor i uzor svojim učenicima
- ostvaruje pozitivne profesionalne odnose s učenicima, roditeljima i kolegama
- kontinuirano se profesionalno razvija stručnim usvršavanjem te je posvećen svojoj profesiji.

Autorice su se našle pred više **istraživačkih pitanja** kao što su:

- Kako odgajati i obrazovati učitelja da uspješno obavlja svoj **poziv**, jer biti učitelj je prije svega poziv, dakle svaki je učitelj pozvan da brine o svojim učenicima i stvara nastavne situacije u kojima će gotovo svi učenici biti uspješni?
- Koje **nastavne i osobne osobine** mora imati uspješan učitelj ako doista obavlja jedan od najtežih poslova na svijetu? Razmislimo o tome tko sve postavlja zahtjeve učitelju i što sve očekuju?

- Kako će organizirati odgojno-obrazovni proces kada zna da kod uspješnog učitelja učenici postižu značajno bolje rezultate od onih koji tako ne rade? Prema tome, učitelj se stalno mora pitati: **radim li ja to što mislim da radim** – poučavam li kvalitetno?
- Kako poučavati **učenike s posebnim potrebama**, one koji imaju teškoće u razvoju ili darovite učenike?
- Kako poučavati buduće učitelje da steknu potrebna **stručna i profesionalna znanja** s jedne strane te da, s druge strane, svaki učitelj **postane i bude netko**, što znači da primjenjuje inovacije, razvija osobine organiziranja aktivnog stjecanja znanje, učenike motivira za kvalitetan rad i osposobljava za samostalno učenje i učenje s razumijevanjem, ostvaruje dobre međuljudske odnose, pokazuje empatiju za svakog učenika, učenike ohrabruje i potiče stvaralački rad u školi, stvara pozitivno nastavno ozračje?

To su samo neka – moramo se složiti - od teških pitanja za svakog autora koji piše o učitelju.

Pokušajmo sagledati kako su autorice u sklopu teorijskih spoznaja i praktičnih rješenja odgovarale na prethodna pitanja i dvojbe, ali uvijek **svjesne kako nema konačnih odgovora**, a posebno onih koji vrijede za svakog učitelja i svaku školu.

Prvo, učitelj mora aktivno sudjelovati u **vlastitom profesionalnom rastu i razvoju** kako bi poboljšao nastavnu praksu i svoje pedagoške osobine; mora razmišljati o svojoj odgojno-obrazovnoj praksi kako ne bi nakon recimo tridesetak godina radnog staža utvrdio da ima samo godinu prakse! U tome je ključno samovrednovanje, otvorenost prema inovacijama i timskom radu te cjeloživotnom učenju.

Drugo, za razliku od nekih drugih zanimanja, **učitelj uči kontinuirano tijekom cijelog života**, jer mu omogućuje **cjeloživotno učenje te profesionalno usavršavanje**. Osim formalnih oblika učenja, na raspolaganju su mu neformalni i informalni oblici. Na raspolaganju su mu različite strategije i metode profesionalnog usavršavanja. Cjeloživotnim učenjem učitelj se osposobljava da uspješno odgovori na brze promjene u stručnim znanjima, didaktici i metodici te psihološkim novim spoznajama i pogledima na dječji rast i razvoj. Upitajmo se **treba li se dijete prilagoditi školi ili se školski rad treba prilagoditi djetetovim posebnostima?!**

Treće, učitelji moraju biti svjesni važnosti **samovrednovanja**, kritičkih ali dobronamjernih ocjena kolegica i kolega, učenika pa i roditelja. Osobito je to važno za studente u inicijalnom obrazovanju kada će biti „predmet“ procjene svojih profesora i studenata. Takav pristup pomaže učitelju stvarati profesionalni identitet te postajati **netko**.

Četvrto, važno je **stvoriti uvjete** za učinkovit profesionalni razvoj učitelja kako u školi tako i na nacionalnoj razini – u Hrvatskoj tu ulogu preuzima prije svega Agencija za odgoj i obrazovanje. Navedena odrednica počiva na kolegijalnosti i suradnji, učinkovitim vodstvu, školi kao *zajednici učenja*. Prisjetimo se jesu li oblici profesionalnog usavršavanja uvijek - ili barem često – u funkciji unapređivanja učiteljske prakse?

I peto, profesionalno usavršavanje učitelja **ovisi o suradnji**, kako između učitelja tako i drugih čimbenika odgoja i obrazovanja, i životnom zadovoljstvu. Prema rezultatima istraživanja na skali životnog zadovoljstva hrvatski učitelji **uglavnom su zadovoljni vlastitim životima**. Koji god bio uzrok nezadovoljstva, učitelja ozbiljno ometa u radu s učenicima i ostvarivanju uloge uspješna učitelja.

Mogu slobodno zaključiti kako su autorice knjige *Uspješan učitelj* na poseban znanstveni način prikazale pet čimbenika koji su ključni da se učitelj ostvari kao uspješan učitelj, koji je angažiran i kojemu je **stalo do vlastita profesionalnog razvoja** u interesu učenika i vlastita integriteta. Napokon, ova knjiga **nije recept** za neki lijek ili *bakine kolače*, ona nas potiče na razmišljanje o vlastitoj odgovornosti za profesionalni razvoj.

S izraženim zadovoljstvom, kao urednik, čestitam kolegicama na važnoj pedagoškoj knjizi koja bi trebala biti obvezna literatura svakome učitelju.

Xxx

Knjigu predstavljamo uoči obilježavanja **Svjetskog dana učitelja** kada je u Parizu 5. listopada 1966. godine usvojena čuvena *Preporuka o statusu učitelja* čiji je bio cilj kontinuirano poboljšanje položaja učitelja u svim zemljama svijeta. Toj bi se *Preporuci* obrazovna politika trebala često vraćati ako uistinu želi zadovoljnog i profesionalnog učitelja.

Koristim se prilikom da svim učiteljicama i učiteljima te nastavnicama i nastavnicima čestitam Svjetski dan učitelja.

Kao poticaj i ohrabrenje učiteljima na uporan i uspješan rad šaljem stihove **O učiteljima**, autora mr. sc. Duška Lončara (1932.-2017.), profesora i prosvjetnog savjetnika za hrvatski jezik.

O učiteljima

Stari su Grci
reći znali:
Koga su bozi
prokleli,
u učitelje
su ga slali.

Ma kako imali
mudru glavu,
stari Grci
nisu bili
u pravu.

Zato im ipak
želim reći:
Od učitelja
samo su
bozi
veći!

Dragi prijatelji, hvala Vam na dolasku i pažnji!

Vaš Vladimir Strugar, učitelj

Bjelovar, 3. listopada 2024.